

PRENUMERATA

Kurjera Warszawskiego wraz z dodatkiem porannym:
W Warszawie: rocznie rs. 9, półrocznie rs. 4 kop. 50, kwartalnie rs. 2 kop. 25, miesięcznie kop. 75.
 Za odosłanie do domu dopłaca się miesięcznie kop. 5.
Na prowincji i w Cesarstwie: rocznie rs. 12, półrocznie rs. 6, kwartalnie rs. 3, miesięcznie rs. 1.
Za granicą: miesięcznie rs. 1 kop. 50.
 Numer pojedynczy bez dodatku kop. 5; dodatek poranny kop. 3.

KURJER WARSZAWSKI.

wychodzi w dni powszednie wieczorem, w niedziele i święta zrana, a nadto wychodzą stale w dni powszednie, z wyjątkiem dni poświęconych, dodatki poranne.

ROK SIEDMDZIESIĄTY DRUGI.

Ogłoszenia i prenumeratę przyjmuje kantor Kurjera Warszawskiego codziennie od godziny 8-jej rano do 8-jej wieczorem, w niedziele i święta od godziny 10-jej rano do 1-jej po południu.

Dziś: Czystoscie N. P. M.
 Środa: Błażeja Biskupa.
 Czwartek: Andrzeja Bisk.
 Piątek: Agaty P. M.

Wschód słońca o godzinie 7-jej minut 44.
 Zachód " " 4-jej " 45.
 Długość dnia godzin " 9 " 01.
 Przybyło " " 1 " 23.

Wschód księżycy o godzinie 9 minut 26 r.
 Zachód " " 8 " 30 w.
 Wysokość wody na Wiśle stóp 3 cali 8.
 Dziś o godzinie 4-jej rano ciepła 3° R.

OGŁOSZENIA.

Reklamy: za jeden wiersz garmontowy albo jego miejsce pierwszy raz 25 kop., każdy następny raz kop. 20.
Nekrologia: za wiersz 15 kop.
Zwyczajne ogłoszenia: za jeden wiersz petitowy albo jego miejsce pierwszy raz 10 kop., każdy następny raz 8 kop.
Małe ogłoszenia za jeden wiersz po 2 kop. każdy raz, ogłoszenie minimum 20 kop.
Nadesłane za jeden wiersz garmontowy rs. 1.
 Ogłoszenia do Kurjera przyjmuje także Biuro Rajchmana i Frenclera, ulica Senatorska.
 Sobota: Doroty P. M.
 Niedziela: Romualda Opata.
 Poniedziałek: Jana z Matty.
 Wtorek: Apolonji P. M.

Redakcja, Administracja i Drukarnia: Plac Teatralny nr. 9. — Telefon Redakcji 268. — Telefon Administr. 517. W Łodzi kantor własny, Piotrkowska 7281, telefonu nr. 313.

KALENDARZ

miona słowiańskie: Dziś Miłostawy; jutro Błażel.
Zgromadzenia: Ogólne zebranie członków Towarzystwa opieki nad ubogimi matkami i ich dziećmi. (Pałac „Frascati”, Wiejska 10—2 po południu.)
Wystawy: Wystawa Towarzystwa sztuk pięknych. (Krak.-Przedm. № 15—od 10-jej rano do 5-jej po południu.)—Wystawa obrazów Krywulta. (Hotel Europejski—od 10-jej rano do 8-jej wieczorem.) — Wystawa obrazów spółki malarzy i rzeźbiarzy. (Nowy-Swiat № 27—od 10-jej rano do 7½ wieczorem.) — Wystawa prób i wzorów przemysłu fabrycznego i rękodzielniczego. (Gmach Muzeum przemysłu i rolnictwa na Krak.-Przedm. № 66—od 10-jej rano do 1-jej po południu.)
Teatry: Wielki: dziś, o godz. 1-jej po południu, przedstawienie jubileuszowe Leopolda Matuszynieckiego: „Halka”, oraz „Don Carlos”; wieczorem zaś „Dzwony kornewilskie”; jutro „Ptasznik z Tyrolu”, oraz „Wieszczka lalek”; — Rozmaite: dziś „Koniec Sodomy”; jutro „Koniec Sodomy”; — Mały: dziś „Wujaszek Alfonsa”, oraz „Człowiek o stu głowach”; jutro przedstawienie zawieszona. (7½ wieczorem.)
Lombard miejski: Gotówki w kasie lombardu do rozdania na zastawy znajduje się na dzień jutrzejszy 98 rs. 43 kop. (Pożyczki wydawane nie będą; kasa otwarta od 9-jej r. do 3-jej po południu; wykup i prolongata skutecznie się tylko od 9-jej rano do 1-jej po południu.)

Przepadek składki.

III.

Nie ulega wątpliwości, że z chwilą zawarcia umowy towarzystwo już przyjęło na siebie „ryzyko”, za które słusznie należy się mu wynagrodzenie. Ale pod tym względem należy przedewszystkiem w ubezpieczeniach życiowych odróżnić (czego towarzystwa nie czynią) dwa wielkie działy: ubezpieczenia „na wypadek śmierci” i ubezpieczenia „na dożycie”. Do kategorii ostatnio wymienionej zaliczają się, jak wiadomo, najczęściej u nas w użyciu będące: zabezpieczenia „posagów dla dzieci”. Otóż pytamy, jakie „ryzyko” ponosi towarzystwo asekuracyjne w tej kategorii ubezpieczeń? Na podobieństwo kasy oszczędności przyjmuje wnioski coroczne od przezornego ojca, pragnącego bez-

piecznie i korzystnie oprocentować pieniądź, przeznaczony na posag nowonarodzonej córki, lub fundusz na edukację syna. Zdawałoby się, że deponujący w taki sposób swój ciężko zapracowany grosz nie powinien nigdy tracić prawa do wniesionych już składek, nawet w razie przerwania opłaty premii wskutek jakiegokolwiek przyczyny. Tutaj bowiem towarzystwo nie ponosi „ryzyka” w ścisłym słowa tego znaczeniu. Jak więc wnioski, złożone do kasy oszczędności, stanowią świętą i niewzruszoną własność uczestnika, tak też i składki od ubezpieczeń „na dożycie”, powierzone instytucji ubezpieczeń jedynie dla kapitalizacji, przepadaćby nie powinny. Nie przesądza to naturalnie prawa przedsiębiorstwa asekuracyjnego do pewnego wynagrodzenia za podjęcie operacji pieniężnej, przyjętą odpowiedzialność i t. d.

Ale towarzystwa ubezpieczeń inaczej zapatrują się na tę kwestję, o czem wymownie świadczą warunki polisowe i doświadczenie codzienne. Niedawno w podobnym wypadku towarzystwo ubezpieczeń odmówiło jednemu z tutejszych mieszkańców zwrotu całości składek, jakie tenże w celu zapewnienia posagu swej córce uiszczał regularnie przez ciąg lat dziewięciu, dlatego tylko, że chybił ostatniego terminu. Wynikł ztąd proces, rozstrzygnięty pomyślnie dla ubezpieczonego. Sądy obu instancyj wyszły głównie z założenia, że reprezentacja towarzystwa, przyjmując składki, często po terminie oznaczonym w polisie, z dopłatą jedynie procentu, tem samem wprowadzała w błąd ubezpieczonego, bo sama naprowadzała go na wniosek, że towarzystwo ubezpieczeń zgodziło się przyjmować składki i po upływie ustanowionego terminu. Nawiasowo zaznaczamy, że w umowach, do wspomnianej kategorii należących, nie tylko Towarzystwo nie nie ryzykuje, ale jeszcze, oprócz rigoru wyżej omówionego, wkłada inne ryzyko na osobę składki wnoszącą. W razie bowiem wczesniejszej śmierci dziecka,

mającego być wyposażonem, wszystkie uiszczone składki również w całości na własność Towarzystwa przechodzą. Podobny warunek, od którego tylko przez oddzielną reasekurację uwolnić się można, posiada już chyba wszystkie cechy warunku—lwiego. Wobec tego następuje się pytanie, czy w ogólności ubezpieczenia na „dożycie” mają rację bytu i czy nie lepiej, omijając te ostatnie, lokować oszczędności w papierach publicznych, albo zwracać się z nimi wprost do kas oszczędności, w których, obok absolutnej pewności odbioru całości wkładów z narosłymi procentami na każde żądanie, jest się wolnym od wszelkiego ryzyka, kosztów akwizycyjnych i wydatków na reasekurację!...

IV.

Ubezpieczenia na wypadek śmierci są w innym położeniu. Tu towarzystwo istotnie niesie „ryzyko”, bo śmierć ubezpieczonego jest koniecznością fizyczną. Na interpelację więc ubezpieczonych co do zwrotu składek, Towarzystwa argumentują, jak następuje: właściciel polisy przez czas trwania umowy, aż do dnia zaprzestania płacenia składek, bezsprzecznie był ubezpieczonym—i na wypadek śmierci wcześniejszej, towarzystwo wypłaciłoby sukcesorom całkowity kapitał pośmiertny, z czego wynika, że obie strony wykonywały swoje obowiązki wzajemnie: ubezpieczony płacąc, towarzystwo gwarantując. Co do ubezpieczonego — zapewne, bo zapłata premjum jest czynem pewnym i dokonany. Ale co do towarzystwa, z punktu widzenia abstrakcyjnego, można zauważyć, że dopóki ryzyko nie uiszcza się, to i zobowiązanie towarzystwa faktycznie pozostawało w zawieszeniu; towarzystwo wprawdzie wykonać je było gotowem, lecz sposobność się nie nadarzyła i wykonanie pozostało w sferze najlepszych intencji towarzystwa. Zobowiązań bowiem towarzystw ubezpieczeń na życie nie można porównywać z ubezpieczeniami o in-

Z TEATRU.

(Dalszy ciąg.)

Niewiele znam scen w literaturze dramatycznej równie pięknych, jak ta, która się rozgrywa między Klarcją i Wilhelmem w akcie II-im i wprost przyznaję, że ją uważam za arcydzieło w swoim rodzaju. Jänisch ma prosić imieniem nieśmiałego Kramera o rękę Klarei! nieokielznany rozpustnik, spostrzegając nagle cały wdzięk i urok dziewczęcia. Ma jej mówić o koleżce i przyjacielu, dobroczyńcy swoim, bo Kramer wszystko dla niego poświęcił, ostatni grosz, ciężko zapracowany, łożąc na jego wykształcenie. Ale instynkt uwodziciela przemaga. Wilhelm mówi o sobie, upaja niewinną istotę urokiem obrazów namiennej miłości, aż obezwładniona pociąga w swoje ramiona, pałac ją żarem pocałunków jej półboga. Na to słyhać kroki powracającego po odpowiedź Kramera. Dziewczę słania się omdłone pod wrażeniem szczęścia i cierpienia, bólu i nadziei. — Co mu mam powiedzieć?—pyta Jänisch. — Mów co chcesz! zrobię wszystko, co każesz—szepce biedne stworzenie, tak poetyczne, tak rzewne w swojej bolesnej rezygnacji, że ta Klarcja wyrasta od razu nie już na dramatyczną, ale na tragiczną ofiarę niedogodźwca, który wyciskując najszlachetniejsze jej uczucia dla chwilowego kaprysu, złamie jej życie i serce rozedrze na strzępy. Jest jeszcze jedna scena pomiędzy nimi, także bardzo ładna, gdy Klarcja przychodzi zapalić lampę

i obawia się nawet zetknięcia ręki z ręką Jänischa, ale to już jest trochę robione, a choć budząca się kobieta jest w niej utrzymana w doskonałej z poprzednią Klarcją konsekwencji, to jednak, jako rzecz zanao przygotowana i obmyślana, nie ma ta scena tyle uroku poezji i świeżości, co poprzednia. Dla efektu też, o ile mi się zdaje, napisał Suderman zakończenie trzeciego aktu. Pijany Wilhelm wraca do domu nad ranem, zakrada się do sypialni Klarei. Słyhać jeden tylko krzyk dziewczyny, a potem Kramer, który go z sąsiedniej swojej izdebki dosłyszał, sprawdza, że wszędzie jest cicho i powraca do siebie, uczyć się w dalszym ciągu mowy, którą ma wypowiedzieć na cześć Wilhelma na zebraniu koleżeńskim pedagogów. Jest pewna siła dramatyczna w kolizji dwóch tak zestawionych momentów akcji, ale można się było bez tego obejść. Mniej było scenicznych efektów, ale i drastycznego uniknęłyby się w ten sposób. Przy Klarei mówiłem już i o Kramerze. Jest to kolega szkolny Wilhelma, starszy od niego o lat dziesięć. Brzydki, zaniedbany, biedny, jest kandydatem na profesora dotąd, bo wszystko, co zarabiał, oddawał Wilhelmowi, żeby wrożący świetne nadzieje artysta mógł tylko skończyć akademję sztuk pięknych. Nie pozostawiał sobie nic i został bez pozycji, choć z oszczędności, Jänischowi poświęconych, mógł być łatwo prywatną założyć szkołę. Ten także ma kult dla malarza! uważa go za geniusza, w charakter jego i serce wierzy ślepo. W sercu Kramera jest jednak miejsce jeszcze i na miłość dla Klarei, miłość namiętną, gwałtowną, zazdrosną nawet, ale która też nosi i szlachetne ce-

chy uczucia ojca, opiekuna i najlepszego doradcy. Nieśmiały, cichy, skromny to człowieczyna a szlachetny charakter, pełno, choć zwięzle, nakreślony, błyszczy poświęceniem, zapaściem się siebie i poczuciem obowiązku. Podobno Suderman w pierwotnym zakończeniu sztuki rękami Kramera mścił samobójstwo Klarei na Jänisch. Obecnie Wilhelm kona w płucnym krwotoku. Ani jedno, ani drugie zakończenie mnie nie zadawalnia. Kramer nie mógłby zamordować Jänischa, chyba jednym uderzeniem od razu, pod wpływem uniesienia, nie obrachowując skutków. On jest przywiązany, jak pies wierny, do Wilhelma, ubóstwia go! On by go nie mógł zabić, prędzej sam siebie by uśmiercił, jak Klarcja. Dla mnie nawet rzucenie się jego na Wilhelma w ostatniej scenie jest psychologicznie nieprawdziwem. Dwie jeszcze figury niewielkie, choć nie zupełnie nowe są bardzo pięknie „W końcu Sodomy” postawione: matka artysty i Katarzyna, jego narzeczoną. Matka jest wzorem uczciwych kobiet, a choć bez szemrania pracuje po kilkanaście godzin na dobę wraz ze starym swoim, aby tylko ich jedynak, sława ich i duma, miał wszelkie w domu wygodę i odpowiednio mógł występować w wielkim świecie, to jednak nie może zdobyć się na przebaczenie Adzie jej romansu z Wilhelmem, ani przed Katarzyną ukrywać nie chce, jak czarna wikłają ją intrygą. Te dwa rysy rzucają jaśniejsze jeszcze światło na szlachetność charakteru tej kobiety, istnej kapłanki, aniola stróża domowego ogniska. Slicznie też i odpowiednio bardzo włożył autor dwukrotnie powtórzony w usta Jänischowej okrzyk zgrozy przy zwierzeniach Ady: „I ta kobieta ma dzieci”.

